

تأثیر آموزش همتایان بر مهارت تفکر انتقادی در دانشجویان

ثریا زحمت کش^{*}، کامران میرزایی، محمدرضا یزدانخواه فرد

دانشگاه علوم پزشکی بوشهر

zahmatkeshs2004@yahoo.com

مقدمه: امروزه آموزش تفکر انتقادی به عنوان یکی از اهداف مهم فعالیت‌های آموزشی و تربیتی و نتیجه نهایی سیستم‌های آموزشی مطرح می‌باشد و افزایش و بهبود مهارت‌های تفکر انتقادی دانشجویان از جایگاه خاصی در فرایند آموزش - یادگیری برخوردار است. این مطالعه با هدف تعیین تأثیر آموزش همتایان بر مهارت تفکر انتقادی در دانشجویان کارشناسی تغذیه انجام شد.

روش کار: در یک مطالعه نیمه تجربی، دانشجویان دو دوره کارشناسی تغذیه اخذکننده درس فیزیولوژی تغذیه به صورت تصادفی به گروه‌های مداخله و کنترل تقسیم شدند. در آغاز ترم مهارت تفکر انتقادی دانشجویان هر دو گروه مورد ارزیابی قرار گرفت. ارائه درس در گروه مداخله بر مبنای ویژگی‌های یادگیری همتایان با استفاده از روش ترکیبی بحث و گفتگو، یادگیری گروهی و سخنرانی توسط دانشجویان و در گروه کنترل به روش سنتی سخنرانی توسط استاد انجام شد. پس از پایان ترم مهارت تفکر انتقادی دانشجویان هر دو گروه مجدداً مورد ارزشیابی قرار گرفت. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه استاندارد سنجش مهارت تفکر انتقادی کالیفرنیا ب بود. داده‌ها با استفاده از روش‌های توصیفی و آزمون ناپارامتریک من ویتنی و ویلکاکسون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: یافته‌ها بیانگر افزایش نمره مهارت تفکر انتقادی در گروه مداخله نسبت به گروه کنترل در حیطه‌های آنالیز ($P=0/038$)، استنباط ($P=0/041$)، استدلال قیاسی ($P=0/043$) و استدلال استقرایی ($P=0/026$) بود لیکن در حیطه ارزشیابی تفاوتی بین دو گروه مشاهده نشد ($P=0/364$). همچنین تجزیه و تحلیل آماری یافته‌ها قبل و بعد از مطالعه بیانگر افزایش در نمره کل و حیطه‌های مورد بررسی (بجز در حیطه ارزشیابی) در گروه مداخله بود ($P<0/05$) ولی این تفاوت در گروه کنترل مشاهده نشد.

بحث و نتیجه‌گیری: یافته‌ها به دست آمده مؤید این است که یک روش تدریس پویا و غیرانفعالی و دخالت دادن هر چه بیشتر دانشجو در فرآیند یاددهی - یادگیری می‌تواند در ارتقای مهارت تفکر انتقادی دانشجویان مؤثر باشد، لذا استفاده از راهبرد آموزش مشارکتی باعث می‌شود که دانشجویان با علاقه بیشتر به مباحث مربوطه بپردازند که می‌تواند نقش مؤثری بر ارتقا فرآیند یادگیری دانشجو و افزایش مهارت تفکر انتقادی آنان ایفا کند.

کلمات کلیدی: یادگیری، همتایان آموزشی، تفکر انتقادی، آموزش، دانشجو